

УДК 37.014.5:351.851(477.73)

DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.2.2024.01>**Василь Шуляр,**

ORCID iD 0000-0001-8643-0105

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри теорії й методики мовно-
літературної та художньо-естетичної освіти
Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
вул. Адміральська, 4-а, 54001, м. Миколаїв, Україна
vasyl.shuliar@moipro.mk.ua

Людмила Трубнікова,

ORCID iD 0009-0003-4087-7683

заступник директора з науково-педагогічної роботи,
Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
вул. Адміральська, 4-а, 54001, м. Миколаїв, Україна
liudmyla.trubnikova@moipro.mk.ua

Людмила Джумська,

ORCID iD 0009-0000-9555-6797

методист вищої кваліфікаційної категорії,
Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
вул. Адміральська, 4-а, 54001, м. Миколаїв, Україна
liudmyla.dzhumska@moipro.mk.ua

ОСВІТНЬО-БЕЗПЕКОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ: ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ

(із досвіду роботи Миколаївського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти)

У публікації вперше запропоновано концепцію та алгоритм створення освітньо-безпекового середовища закладу післядипломної освіти з урахуванням його ландшафтних особливостей. Вона базується на ноосферно-екологічній та ноологічній моделях з урахуванням філософії тріадності та увідповіднена до нормативних документів. Визначено низку осередків, на базі яких здійснюють безпекову просвітницьку роботу з урахуванням спроможності надавати освітні послуги слухачам курсів – педагогам Миколаївщини.

Структура освітнього середовища змодельована як «Офіс підтримки освіти дорослих і дітей» в інституті та складається з трьох частин: 1) «онлайн-офіс» – локація віртуальних зустрічей та інших онлайн-заходів; 2) «офлайн-офіс» – локація коворкінгу, співпраці наживо за робочими локаціями-майстернями, де проходять заходи у змішаному й очному форматах; 3) «проект-офіс» – локація для організації роботи працівників освітнього офісу.

Ключові слова: безпека; онлайн-офіс; освітньо-безпекове середовище; освітній

© Шуляр В. І., Трубнікова Л. В., Джумська Л. В., 2024

Постановка проблеми. Питання збереження самого себе і життя рідних в умовах війни та надзвичайних ситуацій стало надто важливим. Як убезпечити самого себе? Захистити своїх рідних, близьких, Україну? Нині як ніколи це є актуальним / затребуваним / значущим. Життя кожного / кожної розділилося на ДО і ПІСЛЯ ... Питання безпеки вийшло на перший план для всіх і кожного. Переоцінивши пріоритетність стратегії організації освітнього процесу, маємо віднайти оптимальну безпекову модель для закладу освіти (далі – ЗО).

Актуальність і запитуваність у суспільстві безпеки змусила авторів на прикладі свого закладу продемонструвати можливу модель створення безпечного освітнього середовища.

Мета статті: проілюструвати стратегії і тактики створення освітньо-безпекового ландшафту на прикладі діяльності Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (МОІППО) та зорієнтувати заклади освіти на створення власних моделей.

Реалізація мети містить такі **завдання:**

- 1) запропонувати стратегію розбудови безпекового середовища МОІППО та набір нормативно-правових регуляторів для його створення;
- 2) розробити алгоритм конструювання означеного середовища в рамках «Офісу підтримки освіти дорослих і дітей» у МОІППО;
- 3) підготувати варіанти заходів для створення освітньо-безпекового ландшафту для закладу освіти.

Запропоновані матеріали апробовано під час семінарів, тренінгів, конференцій, а також у власній управлінській діяльності як керівника Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Результати висвітлені в публікаціях, що подані до статті. Деякі факти / позиції /

положення повторюються. Автори зробили це цілеспрямовано, щоб читач мав цілісне сприйняття / розуміння тої чи іншої частини допису.

Виклад основного матеріалу.

Стратегія розбудови освітньо-безпекового середовища МОІППО

1. Загальні положення.

Стратегія створення безпечного і здорового середовища в МОІППО розроблена на основі Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в Новій українській школі, схваленої Указом Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020, Концепції безпеки закладів освіти, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 року № 301-р, аналізу сучасного стану освітнього середовища та забезпечення рівних, належних умов учасникам освітнього процесу.

Питання безпеки закладу освіти та гарантія рівних, належних умов здобуття освіти є особливо актуальними у зв'язку з воєнною агресією російської федерації проти України.

Низький рівень захищеності в закладі й організації відповідного освітнього середовища – це проблема, що потребує розв'язання. Насамперед актуальними стають питання захищеного простору та освітнього середовища для перебування учасників освітнього процесу, тому надзавдання для всіх і кожного суб'єкта освітнього процесу – мати безпечне освітнє середовище, а в розрізі управлінської діяльності – гарантувати / організувати / зреалізувати модель безпечного освітнього ландшафту в закладі освіти. Для реалізації таких амбітних планів важливо розуміти, що людський ресурс – найвищий ціннісний капітал. Саме для цього потрібно розробити Стратегію захищеного освітнього ландшафту закладу освіти, чіткі орієнтири планових дій та активностей кожного освітянина.

Стратегія розбудови освітньо-безпе-

кового середовища в МОШПО вибудована на виконання Указу Президента України від 07 грудня 2019 року № 894 «Про невідкладні заходи щодо покращення здоров'я дітей» та конкретизує основні напрями реалізації означеного процесу відповідно до Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, схваленої Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 344; Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988; Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1018, Національного плану заходів щодо інфекційних захворювань для досягнення цілей сталого розвитку, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26 липня 2018 року № 530; Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі, схваленої Указом Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020; Концепції безпеки закладів освіти, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 року № 138 «Деякі питання використання захисних споруд цивільного захисту», розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2023 року № 174-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі на 2023 рік»; наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2023 року № 135 «Деякі питання створення та функціонування класів безпеки у закладах освіти»; листа Міністерства освіти і науки України від 17 червня 2022 року № 1/6594-22 «Про реалізацію проекту «Класи безпеки»; наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09 липня 2018 року № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фондів захисних споруд цивільного захисту»,

листа Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 14 червня 2022 року № 03-1870/162-2 «Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти та рекомендацій щодо організації укриття в об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту персоналу та дітей (учнів, студентів) закладів освіти; рекомендацій Державної служби якості освіти від 18 серпня 2022 року «Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки», листа департаменту освіти і науки Миколаївської обласної військової адміністрації від 17 листопада 2022 року № 2497/03-02/01-01.16 «Про укриття населення у фондів захисних споруд цивільного захисту».

Формування в учнів компетентностей, необхідних для зорового та безпечного життя, сприятиме досягненню глобальних цілей сталого розвитку, проголошених ООН (резолуція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року № 70/1) і підтриманих в Україні (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»).

Стратегія визначає мету, принципи, завдання, алгоритм, підходи у формуванні безпечного і здорового освітнього середовища в МОШПО.

2. Сучасний стан розбудови безпечного і здорового освітнього середовища та проблеми, що потребують розв'язання.

Постіндустріальне суспільство визначає нові вимоги до професійної діяльності та особистісного розвитку людини, оскільки збільшуються інформаційні потоки, інтегруються види роботи, особистісний та професійний розвиток стає провідним для успішної особистості, компанії чи громади. У таких умовах здебільшого робочий простір має стати гнучким, мобільним, пристосованим до різних видів діяльності та забезпечувати можливість працювати як індивідуально, так і в команді, знаходити однодумців, поширювати ідеї в умовах безпечного освітнього середовища. Особливої актуальності це набуває в умовах подолан-

ня суспільних викликів у поствоєнний час.

Під час війни українська освіта зазнала значних змін і пройшла випробування на стійкість. Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти забезпечує науково-методичну професійну підготовку освітян для створення максимально безпечних умов у закладах освіти, упроваджує технології дистанційного навчання в систему підвищення кваліфікації вчителів області, організаційно-методичного супроводу закладів освіти щодо запровадження дистанційного навчання: реалізація всеукраїнських освітніх проєктів компаній «Intel», «Microsoft», «Інтершкола», міжнародної мережної академії Cisco, регіональних проєктів із розбудови єдиного інформаційного освітнього простору та підвищення рівня інформаційно-комунікаційної компетентності педагогів.

Із 2007 року МОШПО організовує курси підвищення кваліфікації вчителів із використанням технологій дистанційного навчання, у 2010 році реалізує дистанційне навчання на базі платформи Moodle. Оновлення платформи здійснено у вересні 2015 року, викладачі та методисти розробили для слухачів і розмістили на платформі Moodle матеріали дистанційних курсів.

У 2020 році у зв'язку з масовим переходом на дистанційне навчання важливим стало проведення онлайн-занять у синхронному режимі та вебінарів з актуальних питань галузі освіти. 2021 року МОШПО придбав тарифний пакет Zoom «Професійний», що дозволяє два онлайн-заходи одночасно.

Крім Zoom, інститут використовує Google Meet, G Suite for Education (Google Workspace), що є основою інформаційно-освітнього середовища установи. Науково-педагогічні та педагогічні працівники активно застосовують додатки Google у своїй діяльності та навчають роботи з ними вчителів області. Вісім працівників МОШПО є сертифікованими Google-педагогами та проводять навчання не лише для педагогів області, а й усієї України. Різноманітні форми підвищення кваліфікації щодо використання цифрових технологій у навчальній та управлінській діяльності

є найбільш популярними серед освітян області.

МОШПО працює над побудовою моделі безпечного освітнього ландшафту, створенням безпечного освітнього середовища в ньому, дбає насамперед про безпеку педагогів та їхню моральну, фізичну готовність виконувати свою роботу в цій складній ситуації задля формування:

- безпечних, комфортних та здорових умов навчання в закладах освіти;
- освітнього середовища, що забезпечує учням можливість оволодіння компетентностями, необхідними для життя;
- культури безпечної та здорової поведінки.

Усі матеріали МОШПО та ЮНІСЕФ із питань безпеки для учнів різних вікових груп, батьків, учителів вивчаємо, аналізуємо, розміщуємо, поширюємо.

Функціонують сайти інституту, кафедр, лабораторій, телеграм-канали, телеграм-групи для начальників управлінь (відділів) освіти, керівників закладів загальної середньої освіти, центрів професійного розвитку педагогічних працівників; неофіційні вайбер-групи для слухачів курсів підвищення кваліфікації. Забезпечено розсилання інформаційних, дидактичних матеріалів електронною поштою.

Навчальні програми курсів підвищення кваліфікації для всіх категорій слухачів на 2022 рік скориговані, а на 2023 рік – доповнені питаннями з домедичної допомоги, самозахисту, протимінної безпеки тощо.

У рамках онлайн-студії «Актуальні питання: запитуйте-відповідаємо» у форматі консалтингової академії інноваційного розвитку «Поступ регіональної освіти в умовах децентралізації» (06 жовтня 2022 року) для начальників управлінь (відділів) освіти області висвітлено такі питання:

- зміст, функції, принципи діяльності психологічної служби в умовах війни та повоєнного відновлення країни;
- організація дистанційного навчання в умовах воєнного часу,

проблеми та шляхи їхнього вирішення.

Створення нооосвітнього ландшафту безпекового середовища в МОШПО – одне з головних завдань сьогодення. Для забезпечення організації освітнього процесу має бути врахована як фізична, так і психологічна безпека. Значущою є і духовна (моральна) безпека.

Філософія нооосвітнього ландшафту в МОШПО узгоджується з нормативними документами Міністерства освіти і науки України, рекомендаціями відповідних служб і головне – формуванням культури безпечного, комфортного, здорового середовища для всіх суб'єктів освітнього процесу, відвідувачів інституту.

Нооосвітній ландшафт безпекового середовища Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти у своїй архітектоніці матиме структуру за напрямками (крім основної місії закладу – професійний розвиток педагогів закладів освіти області та підвищення їхньої кваліфікації):

- Офіс підтримки освіти дорослих і дітей.
- Освітньо-безпековий тренінг-HALL.
- Центр цифрової освіти та медіакультури.
- Центр інклюзивної освіти.
- Центр мистецько-краєзнавчої співпраці.

Відповідно до зазначеного вище розроблено алгоритм створення освітньо-безпекового середовища.

АЛГОРИТМ ОСВІТНЬО-БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

1. Розроблення освітніх програм або/і внесення змін.

2. Урахування категорій педпрацівників для проходження навчання за пріоритетністю:

- 1) керівник ЗО;
- 2) відповідальні за безпеку в ЗО;
- 3) медичні працівники;
- 4) психологи;
- 5) учителі фізичної культури;

- 6) учителі захисту України;
- 7) учителі біології;
- 8) учителі основ здоров'я;
- 9) учителі трудового навчання;
- 10) інші учителі-предметники;
- 11) працівники ІРЦ.

3. Підготовка положень до визначених осередків.

4. Розроблення ескізів оформлення осередків.

5. До структури «Освітньо-безпековий тренінг-HALL» належатимуть такі тренінгові локації:

- 1) кабінет безпеки;
- 2) кабінет домедичної підготовки;
- 3) осередок бібліотерапевтичних зустрічей;
- 4) осередок психологічної релаксації;
- 5) кабінет мистецької терапії;
- 6) фітотерапевтичний осередок;
- 7) осередок психологічної підтримки;
- 8) осередок інфомедійної безпеки;
- 9) кабінет технологічної терапії тощо.

6. Вивчення практик створення безпекових середовищ в Україні та врахування в роботі.

7. Вивчення досвіду кабінетів безпеки Миколаївщини та використання в практичній діяльності.

8. Унесення пропозицій тематики відеороликів та розроблення сценаріїв сюжетів відповідно до тематики.

9. Створення та популяризація відеороликів за визначеними напрямками.

10. Розроблення / проведення тренінгових занять для працівників інституту або/і занять із техніки безпеки.

Безпекове освітнє середовища в інституті заплановано створити як частину офісу підтримки освіти дорослих і дітей. Це об'єднувальний структурний підрозділ, який очолюватиме відповідальна за безпеку в закладі освіти особа.

Структура освітнього середовища «Офіс підтримки освіти дорослих і дітей» у МОШПО має три частини:

- «онлайн-офіс» – локація віртуальних зустрічей та інших заходів;
- «офлайн-офіс» – локація коворкінгу, співпраці наживо за робочими

- локаціями-майстернями, заходи у змішаному й очному форматах;
- «проект-офіс» – локація для організації роботи працівників освітнього офісу.

У структурі важливим є освітньо-безпекове середовище для:

- учасників освітнього процесу;
- внутрішньо переміщених батьків і дітей;
- батьків і дітей з особливими освітніми потребами;
- мешканців мікрорайону, які потребують освітньо-навчальної, психологічної та домедичної допомоги / підтримки;
- людей поважного віку 60+.

Освітньо-безпековий тренінг-HALL як частина офісу враховує архітектурну доступність розташування інституту взагалі та напівпідвальних приміщень зокрема.

Приміщення напівпідвальної частини МОІППО використовуватимуться як за професійним призначенням, так і для укриття та проведення на їхній базі освітньо-безпекових заходів, тренінгових дій, майстер-класів, мінізанять тощо.

Кожну структурну локацію обладнано відповідними ресурсами. Під час тривоги чи тренінгових занять працівники, здобувачі освіти, відвідувачі установи зможуть пройти за своїм вибором до тої або іншої локації, затриматися, поспілкуватися, проконсультуватися, набути необхідних навичок і розвинути вже набуті.

За кожною локацією закріплено тренерів-консультантів із числа працівників інституту, різних служб області, волонтерів, партнерів, громадських організацій.

Створення структури «Освітньо-безпековий тренінг-HALL» у МОІППО здійснюватиметься за умови як розвитку відповідної ресурсної й матеріально-технічної бази, так і гнучкої моделі спеціальних тренінгових занять, освітньо-просвітницької діяльності серед суб'єктів освіти:

- внутрішня активність (офлайн-офіс);
- зовнішня співпраця (онлайн-

офіс);

- комбінована діяльність (офлайн- / онлайн-офіс).

У роботі зі слухачами курсів плануємо застосовувати один із варіантів набуття безпекових навичок через оволодіння різного типу освітніх програм, курсів, вибіркового модулю або/і сертифікованих заходів. Для батьків, дітей, внутрішньо переміщених осіб можуть бути організовані послуги за однією або/і декількома описаними вище активностями. Зазначені варіанти передбачають набуття знань і навичок, необхідних для створення та підтримки безпечних умов життєдіяльності як освітян, так і мешканців Миколаївщини. Для кожного учасника співпраці є важливим нейтралізувати ті ризики / загрози, що можуть виникнути під час освітнього процесу чи в іншій ситуації.

Один із напрямів роботи МОІППО – надання консультативно-методичної допомоги працівникам пунктів незламності, зокрема проведено семінар, консультації, видано посібник / буклет «Незламні батьки. Техніки саморегуляції та відновлення», запропоновано низку вправ: «Як підтримати себе у складні часи?», «Як підтримувати маленьку дитину у важкі часи?», «Розмальовки допоможуть» (зразки для дітей віком від 7 до 14 років), «Аудіокниги для дітей і дорослих» (перелік можливих ресурсів), «Бібліотерапія: читай художні книги за списком» (список текстів художньої літератури для вибору за вподобанням), «Розмальовки в укритті: про горду і незламну націю» (набір розмальовок для колективного / групового виконання) тощо.

Освіта на основі набуття життєвих навичок – ефективна педагогічна технологія, спрямована на формування здорової та просоціальної особистості. Вона гармонійно поєднує функції виховання (утворення ідентичності, цінностей, переконань) і розвитку соціально-психологічних компетентностей учнів (їхніх знань, умінь, навичок), що сприяє утворенню своєрідного «поведінкового імунітету» до ризикованої поведінки, навчає моделювати кризові ситуації, надавати першу домедичну допомогу по-

страждалому.

Для цього в інституті створюється освітньо-тренінгове середовище «Кабінет безпеки», де дорослі і діти можуть набути навичок із домедичної допомоги постраждалій людині в різних ситуаціях.

Проєкт буде реалізовано через такі види діяльності:

- придбання обладнання для облаштування кабінетів безпеки та домедичної підготовки;
- створення тематичних стендів, розроблення дидактичних матеріалів;
- проведення тренінгів із педагогами області, внутрішньо переміщеними особами, дітьми щодо питань здоров'язбереження;
- проведення тренінгів (навчання педагогів, батьків і дітей тренінговим активностям, що сприятимуть формуванню психосоціальних компетентностей / навичок);
- планування та проведення тижнів здоров'я для дорослих і дітей.

3. Мета, принципи та основні завдання стратегії.

Метою Стратегії розбудови освітньо-безпекового середовища в Миколаївському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти є створення безпечних, комфортних, здорових умов для учасників освітнього процесу, освітнього середовища, що забезпечує оволодіння компетентностями, необхідними для життя, формування культури безпечної та здорової поведінки.

Стратегія створення безпечного ноосвітнього ландшафту (ноологічна, ноосферна екологічна) вибудовує низку **принципів**:

- домінування людського ресурсу як найвищої цінності (мінімізація небезпек і ризиків, набуття безпекових навичок), розуміння і прийняття можливих безпекових моделей кожним / кожною в закладі освіти незалежно від статі з дотриманням гендерної рівності);

- урахування регіональності ландшафту взагалі та закладу освіти зокрема (організація освітнього процесу згідно з розміщенням закладу освіти та його архітектурною доступністю для безпекових заходів);
- комплексність дій і заходів в інституті (урахування небезпек / ризиків / умов для безпечної організації освітнього процесу та збереження життя людей під час тривог, надзвичайних ситуацій тощо);
- ноосферно-синергетичний підхід в організації освітнього процесу (упорядкування безпекових локацій / середовищ / територій з урахуванням ризиків / небезпеки за чітко вибудованою логікою проведення освітньо-безпекових заходів);
- принцип мінімаксу співпраці відповідальних осіб та учасників освітнього процесу (конструювання освітньо-просвітницьких ситуацій для максимального ефекту безпеки за наявності мінімуму ресурсного забезпечення і відповідних локацій (середовищ));
- максимальна ефективність управлінської моделі закладу освіти (створення розумно вибудованої стратегії освітнього процесу в поєднанні з проведенням освітньо-безпекових заходів, що спрямовані на дотримання безпеки учасників освітнього процесу й відвідувачів).

На виконання Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в Новій українській школі, схваленої Указом Президента України від 25 травня 2020 року № 195/200, діяльність МОШПО спрямована на досягнення **стратегічних цілей щодо**:

- забезпечення здоров'язбережувального складника освіти;
- ефективного психологічного супроводу освітнього процесу;

- безпечності, доступності та інклюзивності освітнього середовища;
- міжсекторальної взаємодії та залучення соціальних інституцій;
- комплексності розвитку фізичної культури та посилення рухової активності;
- належного медичного обслуговування слухачів і працівників закладу.

Для реалізації стратегічних цілей необхідно виконати такі завдання:

- створити сучасне, безпечне, комфортне та інклюзивне освітнє середовище, яке сприятиме збереженню, зміцненню здоров'я, захисту від небезпек;
- гарантувати відповідність змісту повної загальної середньої освіти та методик навчання сучасних потреб дитини у збереженні, зміцненні здоров'я, захисті від небезпек;
- створити для учасників освітнього процесу можливість користуватися сучасною матеріально-технічною базою забезпечення здоров'язбережувального компонента навчання, незагрозливих і нешкідливих умов;
- забезпечити готовність педагогічних працівників до надання якісних освітніх послуг у процесі реалізації соціального та здоров'язбережувального компонентів навчання, формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів, психологічного супроводу учасників освітнього процесу, запобігання під час навчання проявам насильства, булінгу та мобінгу (цькування), порушенням прав дитини, зокрема через використання інтернету;
- здійснювати моніторинг процесів реалізації соціального і здоров'язбережувального компонентів навчання, забезпечення

рухової активності учнів під час освітнього процесу, здорового харчування в закладі освіти, запобігання насильству, булінгу, мобінгу (цькуванню);

- інформувати учасників освітнього процесу з питань вакцинації, профілактики інфекційних захворювань, попередження поширення серед дітей та підлітків звичок, небезпечних для їхнього фізичного та/або психічного здоров'я;
- упроваджувати в закладах освіти міжнародні програми із протидії проявам насильства, булінгу, мобінгу (цькування) та їхнього попередження;
- удосконалювати механізм психологічного супроводу та підтримки в закладах освіти, запроваджувати дієвий механізм взаємодії закладів освіти, охорони здоров'я для захисту психічного здоров'я учасників освітнього процесу;
- створити умови для активної участі громадськості у проведенні заходів із навчання учасників освітнього процесу навичок здорового та безпечного способу життя, запобігання насильству, булінгу та мобінгу (цькуванню);
- проводити ефективну інформаційну компанію для учасників освітнього процесу, спрямовану на популяризацію здорового та безпечного способу життя (вакцинація, профілактика інфекційних захворювань, протидія поширенню серед дітей і підлітків звичок, небезпечних для їхнього фізичного або психічного здоров'я).

4. Очікувані результати реалізації стратегії.

Очікувані результати реалізації Стратегії розбудови освітньо-безпекового середовища в Миколаївському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти:

- створення сучасного розвиваль-

ного, незагроженого, комфортного, інклюзивного освітнього середовища, забезпечення впровадження заходів, спрямованих на формування гігієнічних навичок та засад здорового способу життя, соціально-психологічне навчання, протидію насильству;

- збереження та зміцнення здоров'я, захист від небезпек;
- орієнтація навчально-освітніх програм на реалізацію здоров'язбережувального компонента навчання;
- відповідність закладу критеріям санітарного та епідеміологічного благополуччя; сучасна матеріально-технічна база для організації освітнього процесу;
- попередження, протидія, запобігання будь-яким проявам насильства;
- надання ефективних послуг учасникам освітнього процесу від педагогічних працівників навчально-методичної лабораторії практичної психології та соціальної роботи;
- відповідність моделі освітньо-безпекового середовища МОІППО структурі й архітектоніці вибудованих тренінгових дій у локаціях: кабінет безпеки, осередки (домедичної допомоги, психологічної релаксації, бібліотерапевтичних зустрічей, мистецької терапії, інфомедійної безпеки).

З метою реалізації зазначеного оптимізовано зусилля всіх служб й організацій для створення матеріально-технічної бази, необхідних ресурсів і засобів; розроблено програми та методичні рекомендації щодо набуття безпекових навичок і компетентностей для різних категорій здобувачів освіти й громадян.

5. Реалізація, моніторинг й оцінка виконання стратегії.

Реалізація Стратегії розбудови освітньо-безпекового середовища в Миколаїв-

ському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти здійснюватиметься протягом 2023–2025 років.

На підставі визначених стратегічних цілей та завдань колектив МОІППО підготував План заходів на 2023–2025 роки з реалізації впровадження освітньо-безпекового середовища закладу.

Стратегія забезпечує його виконання на засадах відкритості, прозорості, передбачає щорічне звітування на нарадах, засіданнях ученої ради про реалізацію запланованого та внесення змін, доповнень.

Реалізацію Стратегії здійснюють у рамках компетенції спільними зусиллями державні органи, органи місцевого самоврядування.

6. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії розбудови освітньо-безпекового середовища в МОІППО.

Фінансове забезпечення створення освітньо-безпекового середовища здійснюватиметься з використанням бюджетних та позабюджетних коштів, а також коштів громадських організацій, фондів, спонсорів.

Фінансова політика МОІППО взагалі та з розбудови освітньо-безпекового середовища зокрема передбачає участь у проєктах, грантових програмах відповідно до Меморандуму про співпрацю із фондом «Освітніх ініціатив» на 2023–2024 роки. Розроблено проєктно-кошторисну документацію для створення Офісу (ХАБУ) підтримки освіти дорослих і дітей, зокрема безпекових осередків.

Проєктно-кошторисна документація розроблена в рамках проєкту створення «Офісу підтримки освіти дорослих і дітей» із Фондом освітніх ініціатив.

Запропонована авторська реальна модель освітньо-безпекового середовища в конкретному закладі освіти – Миколаївському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти. За описом заклади освіти інших типів можуть розробити власну філософію / концепцію / модель створення освітньо-безпекового середовища. Тут важливо врахувати ландшафтні особливості закладу, конструкцію будівлі,

склад учнівського / учительського / батьківського колективів, спроможність і можливості громади, де розміщено заклад та інші складники.

Розроблена концепція освітньо-безпекового середовища МОППО продемонструвала свою ефективну спроможність, має затребуваність як у працівників, так і структур, що розміщені в нашому районі. На базі середовища проведено понад 20 тренінгових та інших активностей. Моделі репрезентовано під час семінарів / практикумів конференцій (понад 10). Результати напрацьованого схвалила вчена рада МОППО. Описаний перший досвід репрезентовано на міжнародній виставці. За підсумками роботи виставки Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти одержав золоту медаль (2023).

Результатом співпраці зацікавлених суб'єктів створення освітньо-безпекового середовища стала вибудова понятійно-термінологічного поля, яке узгоджується із безпековою компетентністю в закладах освіти. Виокремлено доцільний набір осередків, що узгоджені з ноосферною стратегією розвитку закладу. Запропонована стратегія розбудови безпекового середовища МОППО та набір нормативно-правових регуляторів створення освітньо-безпекового середовища засвідчують свою продуктивність і результативність. Розроблені варіанти заходів щодо створення освітньо-безпекового ландшафту для закладу освіти сприяли плановій реалізації моделі на різних рівнях: від ремонтних робіт до проведення безпекових заходів для різних суб'єктів освіти.

Перспективним є апробація методик й активностей використання того чи іншого осередку в роботі як із вчителями-предметниками, так і школярами закладів освіти різних типів. Актуальним залишається напрям – підвищення кваліфікації керівників закладів освіти та відповідальних за безпеку щодо формування безпекової компетентності.

Висновки та перспективи.

1. На основі описаного можемо констатувати, що мінімізація небезпек / тривог

/ ризиків, пов'язаних із критичними / небезбачуваними ситуаціями під час війни, можлива, якщо вибудована системна модель освітньо-просвітницької та практико-діяльничої співпраці із суб'єктами освіти та відвідувачами інституту.

2. Освітній процес доцільно організувати у змішаному форматі, щоб забезпечити оптимальні умови співпраці та незагрозливе перебування. Освітній ландшафт закладу освіти повинен урахувати ноологічну, ноосферну та екологічну стратегії. Синергію стратегій, дій суб'єктів освіти потрібно вибудовувати з доцільно оптимальним використанням ресурсів Офісу підтримки освіти дорослих і дітей у МОППО взагалі та Освітньо-безпекового середовища зокрема.

3. Стратегію творення безпекового ноосвітнього ландшафту Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (МОППО) необхідно розробляти відповідно до таких визначених принципів, як:

- домінування людського ресурсу як найвищої цінності;
- урахування регіональності ландшафту взагалі та закладу освіти зокрема; комплексність дій і заходів в інституті;
- ноосферно-синергетичний підхід в організації освітнього процесу;
- принцип мінімаксу співпраці відповідальних осіб й учасників освітнього процесу;
- максимальна ефективність управлінської моделі закладу освіти.

4. Модель освітньо-безпекового середовища МОППО відповідає структурі й архітектоніці вибудованих тренінгових дій із відвідуванням низки локацій:

- кабінет безпеки;
- кабінет домедичної допомоги;
- осередок бібліотерапевтичних зустрічей;
- кабінет психологічної релаксації;
- кабінет мистецької терапії;
- осередок інфомедійної безпеки;
- осередок фітотерапевтичної терапії тощо.

5. Для комплексного розв'язання за-

значених проблем доцільно оптимізувати зусилля всіх служб й організацій для створення матеріально-технічної бази, необхідних ресурсів і засобів, розроблення методичних рекомендацій щодо різних категорій здобувачів освіти й громадян / мешканців / тимчасово переселених осіб для набуття означених навичок і компетентностей.

6. Перспективним можуть бути мо-

ніторингові дослідження з якісних показників у формуванні безпекової компетентності та тих тренінгових активностей, які потребують модернізації чи оновлення / зміни / скасування під час освітньо-безпекової співпраці. Означене допоможе виявити потреби / перспективи / резерви для подальшого розвитку безпекового середовища та необхідних навичок для Людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алгоритм дій місцевих органів виконавчої влади органів місцевого самоврядування, органів управління освітою, керівників закладів освіти щодо забезпечення укриття учасників освітнього процесу у фонді захисних споруд цивільного захисту / Державна служба України з надзвичайних ситуацій, 2022. – 24 с. – Режим доступу: <https://dsns.gov.ua/upload>

2. Когут У. Виклики навчання та викладання в умовах війни. Молодь і ринок / Когут У., Сікора О., Вдовичин Т. – 2022. – № 6 (204). – С. 83–88. – Режим доступу: DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.260171>.

3. Цюман Т. П. Кодекс безпечного освітнього середовища : метод. посіб. / Т. П. Цюман, Н. І. Бойчук ; за заг. ред. Т. П. Цюман. – К. – 2018. – 56 с.

4. Шуляр В. І. Нооосвітній ландшафт Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти : трансформаційні процеси : науково-методичний посібник / В. І. Шуляр. – Видавничий центр «МОППО», 2022. – 124 с.

5. Шуляр В. І. Освітньо-безпековий ландшафт закладу освіти: особливості, алгоритми забезпечення / В. І. Шуляр, 2023. – Миколаїв : Центр видавничої діяльності ОППО. – 191 с.

6. Шуляр В. І. Система післядипломної педагогічної освіти : виклики та шляхи подолання : посібник / В. І. Шуляр. – Миколаїв : ОППО, 2021. – 40 с.

THE FORMATION PECULIARITIES OF THE ACADEMIC AND SECURE ENVIRONMENT OF THE EDUCATIONAL INSTITUTION

(from the experience of Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute)

Shuliar Vasyl,

*Doctor of Pedagogic Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Theory
and Methodology of Linguistic-Literary
and Artistic-Aesthetic Education
Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute
4-a, Admiralska Street, 54001, Mykolaiv, Ukraine
vasyl.shuliar@moippo.mk.ua*

Trubnikova Liudmyla,

*Associate Director for Scientific and Pedagogical Work,
Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute
4-a, Admiralska Street, 54001, Mykolaiv, Ukraine
liudmyla.trubnikova@moippo.mk.ua*

*Dzhumska Liudmyla,**methodologist of the highest qualification category,
Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute
4-a, Admiralska Street, 54001, Mykolaiv, Ukraine
liudmyla.dzhumska@moippo.mk.ua*

The authors proposed the concept of creating an academic and secure environment that is based on the noosphere-ecological and noological strategies of designing such an educational environment. The concept has been developed according to the normative documentation. The secure environment of Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute takes into account its landscape. The noosphere-ecological and noological model is built on the basis of the triad philosophy. We have defined a set of security centers where safety educational work takes place, and it has been taken into consideration the abilities to provide education service to trainees, the educators of the Mykolaiv region. The security environment is organized and oriented towards the employees of the institute, its applicants, schoolchildren of Mykolaiv, and citizens of the district in which the building is located. It has been suggested the algorithm for creating a security environment for the first time.

The strategy of designing the secure neo-educational landscape (noological, noosphere, and ecological) constructs a number of principles: dominance of human resources as the highest value; consideration of the regional scenic peculiarities; complexity of actions and activities at the institution; the noosphere and synergetic approach in educational process organization; the principle of minimax cooperation between the responsible persons and the participants in the educational process; maximal effectiveness in the management model of the educational establishment.

The structure of the educational environment has been modeled as «The Office of Support for Adults and Children» within MISTTI and consists of the following three parts: 1) the «online office»: a location for virtual meetings and other events; 2) the «offline office»: a place for co-working, collaboration face-to-face at working locations and workshops, the events in hybrid and offline formats; 3) the «project office»: the place for the organization of work by the employees of an educational office.

Keywords: *educational and secure environment; educational landscape; safety; the centers of secure environment; the offline office; the online office; the project office.*

REFERENCES

1. Alhorytm dii mistsevykh orhaniv vykonavchoi vlady orhaniv mistsevoho samovriaduvannia, orhaniv upravlinnia osvitoiu, kerivnykiv zakladiv osvity shchodo zabezpechennia ukryttia uchasnykiv osvitnoho protsesu u fondi zakhysnykh sporud tsyvilnoho zakhystu (2022). [Algorithm of actions of local executive bodies, local self-government bodies, education management bodies, heads of educational institutions regarding the provision of shelter for participants in the educational process in the fund of protective structures of civil protection]. Derzhavna sluzhba Ukrainy z nadzvychainykh sytuatsii. Retrieved from: [https://dsns.gov.ua › upload \(ukr\)](https://dsns.gov.ua › upload (ukr)).

2. Kohut, U., Sikora, O. & Vdovychyn, T. (2022). Vyklyky navchannia ta vykladannia v umovakh viiny [Challenges of learning and teaching in the conditions of war]. *Molod i rynek*, 6 (204), 83–88. Retrieved from: DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.260171> (ukr).

3. Shuliar, V. I. (2022). *Noosvitnii landshaft Mykolaivskoho oblasnoho instytutu pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity: transformatsiini protsesy* [Neo-educational landscape of the Mykolaiv Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education: transformational

processes]. Vydavnychiy tsentr «MOIPPO» (ukr).

4. Shuliar, V. I. (2023). *Osvitno-bezpekovi landshaft zakladu osvity: osoblyvosti, alhorytmy zabezpechennia* [Educational security landscape of an educational institution: features, algorithms of provision]. Mykolaiv: Tsentr vydavnychoi diialnosti OIPPO (ukr).

5. Shuliar, V. I. (2021). *Systema pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity: vyklyky ta shliakhy podolannia* [The system of post-graduate pedagogical education: challenges and ways to overcome them]. Mykolaiv: OIPPO (ukr).

6. Tsiuman, T. P. & Boichuk, N. I. (2018). *Kodeks bezpechnoho osvitnoho seredovyscha* [Code of a safe educational environment]. (Ed. T. P. Tsiuman). K. (ukr).